

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

79. Bonziz fraudul. ad miracula prouocant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

ces, ut Christianos ex iis tam multos faceret, quam multos sperabat se in eius daturum disciplinam: quod certè nihilo parcius quam sperauerat est adeptus: sacro enim locus Christianismi fonte, denuntiant publicè viam certæ salutis in religione Christiana ab se inuentam, & initam, quam malè crediderat, & peius docuerat, in cultu idolorum quaerendam. Proin omnes hortari, discipulos maximè, ut qui præcipitem in ruinam tanta essent perseverantia sectati; præcipientem ad celum, & felicitatem sequerentur multò alacrius: nemo omnium fuit qui nollet magistro comes esse. Diuinis ritè imbuti mysteriis, solenni apparatu baptismo tincti sunt. Hinc visu iucundum, & auditu præclarum cum idem Manuel (erat hoc eius à baptismo nomen) domesticatim priuatos; in angulis, in cœtibus alios doceret, quanta iniuræ rationis & diuinitatis iniuria, debitus Deo honos tribueretur lapidibus, & metallis: quod eo ardore consueuerat præstare, ut semel dicentem audiens puella, matri se repente in partem domus protiperet, simulachris refertam vbi deturbatis quotquot pertingere poterat frangendo, calcando, execrando, omnem contumeliam intulit; quod in illam dæmon illicò vltus est tam graui sensuum & vitæ deliquio, ut pro mortua iaceret; sed cum multis in cassum remediis, reuocare illam saragerent, Manuelli succurrit detractam sibi quam gestabat crucem eius pectori admouens; ad eius attactum apertis oculis læta, & vegeta in vires pristinas consurgit; inde copiosior Manuelli seges de crucis excellentia tractandi, & de meritis Redemptoris. Sed huius sui iacturam Magistri, quasi dedecus sectæ, dum abstergere Bonziji moliantur solenni disputatione, confidenter magis quàm consultè Pinnam prouocant ad certamen de religione: procedunt in arenam duo. Præsidebat alter scholastico; mystico alter de idolis Theologiæ pulpito annosus senex, & ministerio venerandus, quod mater Principis Regina qui Caciono imperabat, eo in diuinis vteretur ductore. Sed hic magis assuetus otiosè cum mulieribus fabulari, quàm conserere cum aduersario manus, breui arma proiecit, fastus sibi os & linguam deesse quæ rationibus Patris opponeret; negans tamen ex eo deteriorem causam suam quod esset in ea propugnanda rudis, inferensque quod nuper ille nescio quid probandam esse prodigijs veritatem. Accenderetur ignis luculentus, conicerentur in illum sectæ vtriusque sacrati codices, quibus flamma tactis parceret, iis vera, & recta contineri, nec enim ignibus ablumi posse veritatem, & ignis iudicio pronuntiatum iri de victo & victore. Risum ad hæc non tenuit Iosephus insignis ille inter Literatos indignitatisque ac toruum intuens, nec verum inquit, neque falsum, ignis probula sunt, qui corpus est, illa concretionis expertia, ibunt cartæ incinerem, non minùs si sacrum & verum, quàm si exsecrandum mendacique contineant. Te vero qui sapiens & audis & credi vis, certa conuictam ratione quæ sola verum à falso discernit, ad ignem prouocare rationis expertem, & sensu carentem discernendi veri: et si autem non emendauerit

79.
Bonzij fraudul. ad miracula prouocant.

emendauerit inueteratos malis senes tam aperti pudor dedecoris, sed profuit aliis non parum, qui sectæ suæ geminum columnen collapsum videntes, prudenter aduerterunt cum rationibus ageretur, Bonzios Patribus esse nimium impares, & Regina ipsa deliri tenis discipula magistram audiens miracula poscere hoc ipsum ait expectabam, est enim Bonziis solenne, cum tueri se rationibus non valent, & pertinaciter contra illas animum obstinant. Neque propterea illos aula exegit imprudens femina, vt erudiendam se traderet magistro meliori; quod fecit matrona nobilis, & diues, oppidi vicini primatia quam ardens salutis studium agebat in omnia quæcumque suggererent Bonziji quantumuis molesta & ardua. Edificarat iis templum sumptu magnifico; viduaque & sui arbitra integro suo censu, illorum ingluuiem, saginabat petentibus omnia nihil negans: his deditam studiis turbauit vehementer cum auditu accepit, sapientissimos Literatos quæ laicos, quæ etiam Bonzios Christi legem certatim amplecti, cepitque iure ambigere ne cultus idolorum præter mendacia, & fraudes, & sacrilegia nihil haberet, desineretque in vltimum sempiternumque exitium, quod viri doctrinis omnibus exculsi non temerario ad Christum transitu deuitarent. Necessitate igitur inquieta eximendi sibi hos mentis aculeos, Petrum & Iosephum egregios illos accersit Literatos, à quibus didicit de Christos & idolis quid esset ex vero sentiendum, exinde fusus ab vno ex Patribus plenam adeptam Catechesim, caput sacro subiecit baptismati; templum quod simulachris posuerat, Bonziis abstulit, expiatumque ab omni Deorum spurcicia, Patris arbitrio integrè permisit. Quantis vero triumpharet gaudiis Christianismi thesauro potita non facile dictum est, certè illam propinquis nobilibus & illustribus Literatis assidue prædicans, oppidanis suis magnum ad fidem aditum patefecit.

Postremus ex paucis quos legeram scitu dignior ad Christum accessus in Prouincia Caciãna, Mandarinus fuit, quem habebat Princeps, in capitalibus Consiliarium, viri mentis excelsæ, & solidæ, qui lectione infinita religiones omnes conatu irritò perscrutatus, quam deperibat animi quietem, in vno repererat Matthæi Ricci Catechismo: ex eo iterum, ac sapius relecto eam hausit ingenij lucem, & recti ardorem, vt abudè iam per se conuictus, nec Magistro egeret, neque hortatore, quare ad Patres cum venisset, breui ab iis eruditione ad sacrum fontem paratus est Pauli donatus appellatione; narrabat autem iis, ethnicorum damnans chimeras obscenas, & propudiosam philosophiam, quid sibi anxio, & futura post mortem, inquirerè volenti corrigisset. Domi sibi hominem adstrisè penes quem esse ferebatur vt quos vellet beatos faceret, & parum illud tranquilli animi serenum, quod tam pridem quærebat iis tribueret. Exceptum à se de more splendide; rogatum vt sibi aliquid de sectæ suæ effatis impertiret; quod si vti sperabat, satis suo ingenio fecisset, haberet se quoque discipulum. Illum autem nihil ad rogata cunctatum, dumtaxat petiisse, vt initium docendi, quod erat de ortu hu-

ius vniuersi, secluso domus in angulo fieret, obstruētis etiam fenestris, & omni spiraculo; illic è Sinu idolum protulisse, iussisse coram proeideret, iuraretque magnum eius Dei nomine iururandum, quod erat ipsi arcanum proditurus, proditurum se mortalium nemini. Postquam formato ex tribus festucis triangulo hinc ait, veri omnis principium & finis, ex quo religionem omnem hausi, quæ sola te potest beatum facere; pergensque homo porcus cælum inquit, terræ, ac maris, & quicquid in mundo est, haudquaquam ortu æterno nata sunt. Genuit illa Telo (idoli hoc nomen est) eo prorsus modo quo soletur homines, filios procreare; quod præstare omnino prius non potuit, quam transfiguratus in eam rem cuius illum nomen non puduit edere; sequebaturque spurcissimus bipedum, tam fœdis Mandarinis aures, & modestiam vexare, vt rubore confusus non sustinuerit primæ illi scholæ finem ab eo imponi, sed tantum non fustibus, certè conuictis oraturum, domo exturbabit. Hæc simulachrorum nequissima, & impurissima arcana, tam esse aiebat inter se gemina, parisque omnis fœditatis, cum Christianis mysteriis conferens Mandarinus, & cum sublimitate diuinæ legis, exibat præ gaudio extra se, vitamque omnem ad normam exigens veræ Christianæque rationis, qualis olim fuisset meminisse absque sui horrore non poterat. Pertæsus hilaris quæ ad anni vertentis plenilunium celebrantur quorum etiam in partem functorum animæ inuitantur, ieiunans, & orans quindecim illos transigebat dies; sed crebris tum maximè interpellatus officiis inuisentium amicorum, illic sibi secessum quæsiuit, vade conditio temporis facile tunc omnes excludebat, in sepulchreto videlicet, tumulis, denso & cadaueribus, vbi sepulchrorum æstimans numerum, & præstantes tot viros animo repetens quorum illic corpora clauderentur, quærebat ex se ipse, illorum animæ vbi tunc agerent? ac velut audiret earum ex inferis responsum, æternis teneri, vrique ignibus, & status mitioris sempiterna desperatione, inhorrescebat totus, vberimque flens, & potest inquebat, hæc certò persuasus, dare conuictis, musicis comædis ceterisque hilaritatibus operam? misertusque maiorem, conficiebat se lachrimis ex eorum infelicitate, sibi verò beatam diuinæ gratiæ gratulabatur sortem, quod esset tanto ex numero in Dei notitiam, & obsequium adscitus; proiectusque humi, expansis brachiis infinitas dicebat eius misericordiæ gratias, & illo æstuans igne factus in urbem redibat, implacabili detestatione templis, Diis, Deorum libris & Bonziis iratus quos relegari optasset in montes tam asperos vt ad euertendum populum non possent nisi præcipitio descendere. Postremò peractis bacchanalium illorum duabus hebdomadis, splendidum prandium Literatis dedit, tacitæ illorum offensionculæ responsum de ommissis anni redeuntis hilaritatibus virorum etiam gratiarum consuetudine sancitis, aiens idem secum fuisse facturos si obligasset iis, eadem liquidò quæ ipse cognouerat audire, vbi de Deo, de æter-

80.
Idolorum
sectæ omnes
turpissimæ.

81.
Mira magni
Neophyti
pietas.